

Turistička geografija

sažetak za ispit

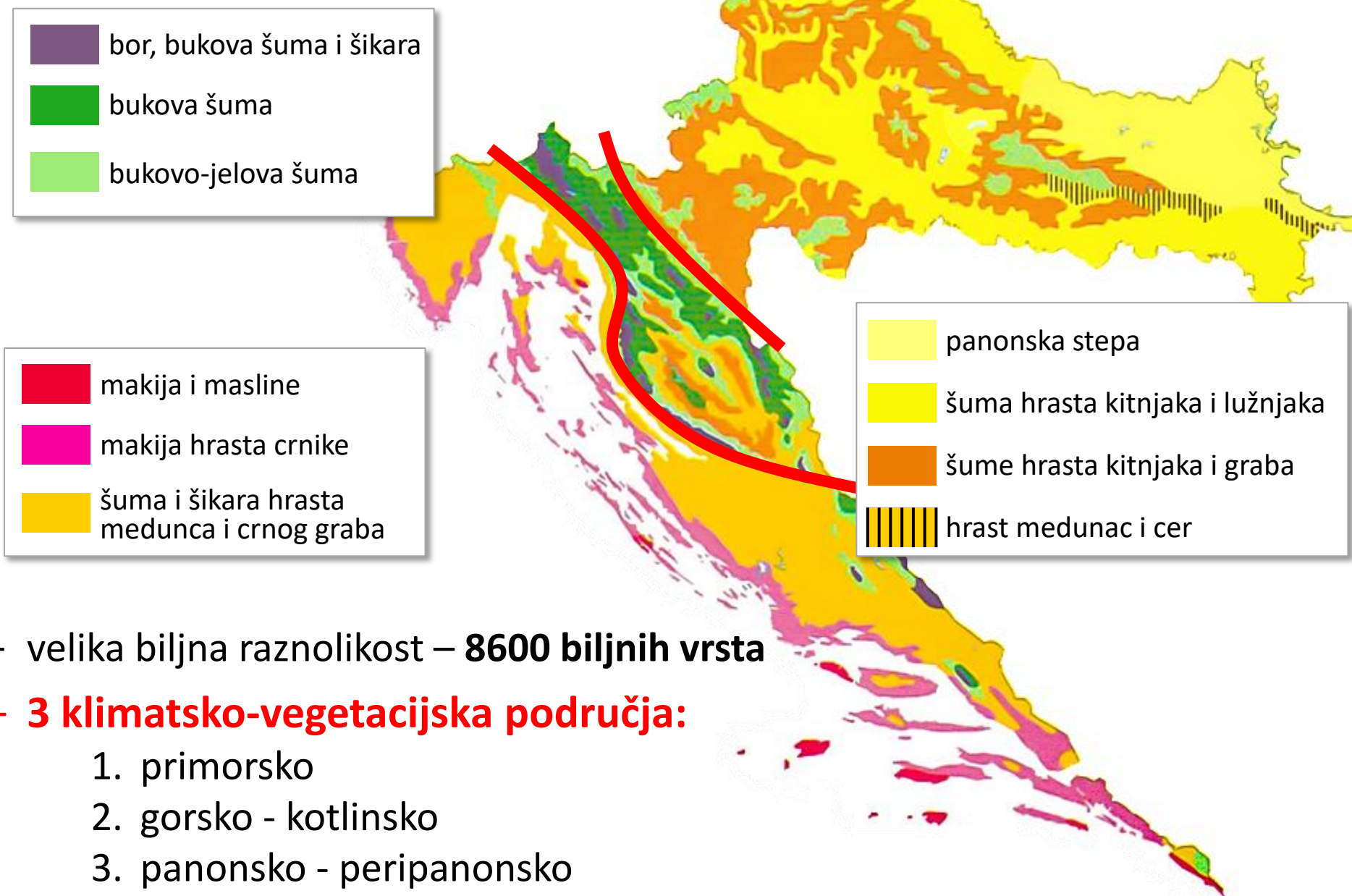
- Biljni pokrov i tlo
- Jadransko more
- Vode na kopnu
- Zaštićena prirodna i kulturna baština
- Stanovništvo

Biljni pokrov i tlo

Turistička geografija

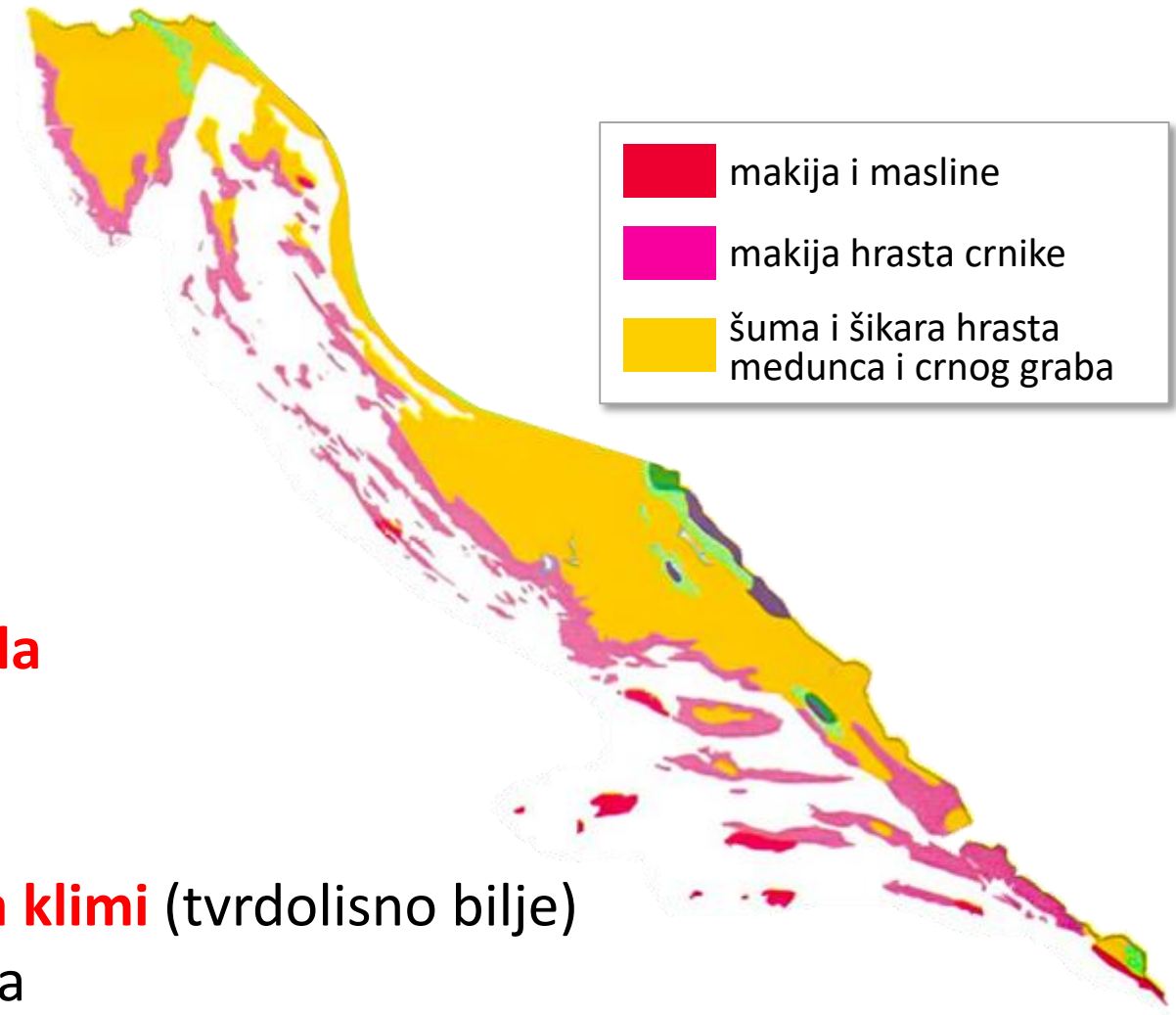

Klimatsko-vegetacijska područja

Primorsko klimatsko-vegetacijsko područje

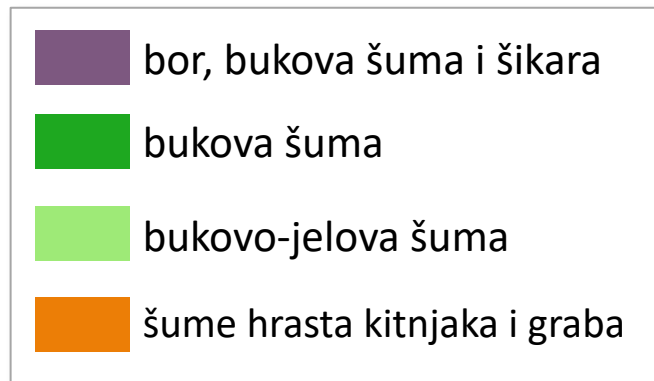

- najraširenija **obojena tla**
  - crvenica
  - smeđa tla
- **vegetacija prilagođena klimi** (tvrdolisno bilje)
  - zimzeleni hrast crnika
  - bor i čempres
  - makija, garig i kamenjar

Gorsko-kotlinsko klimatsko-vegetacijsko područje

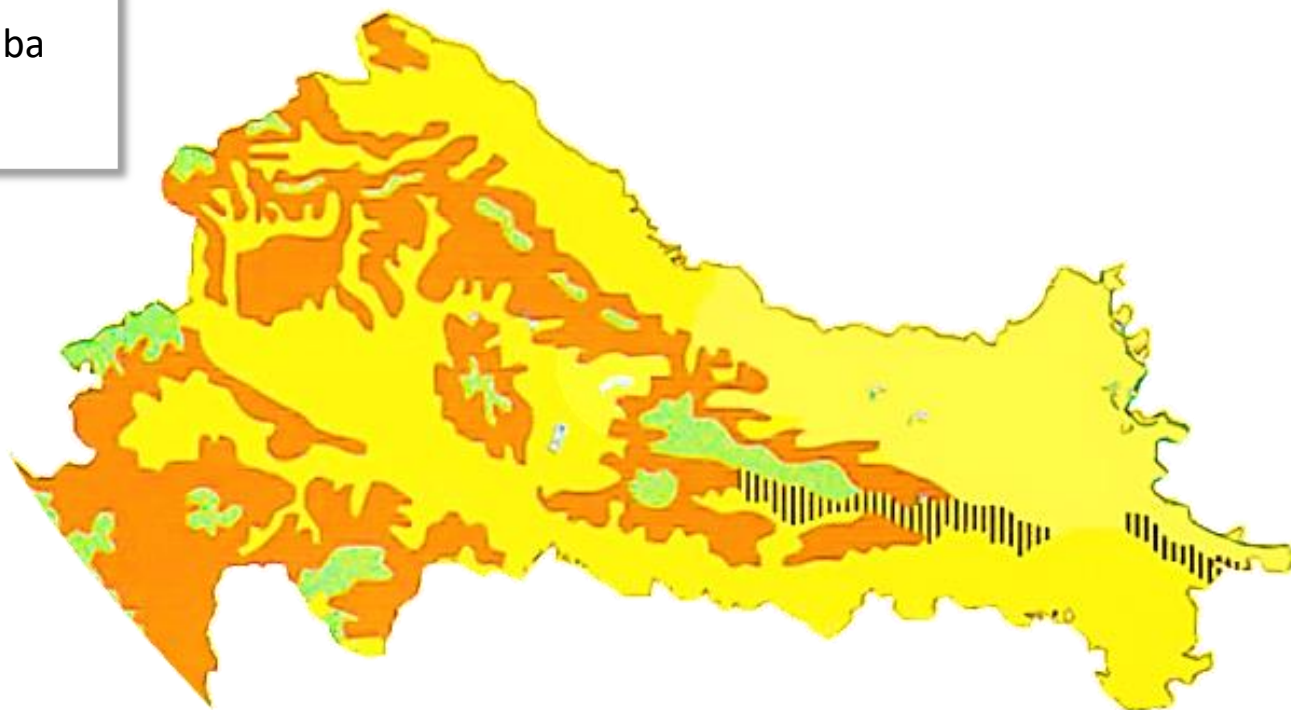
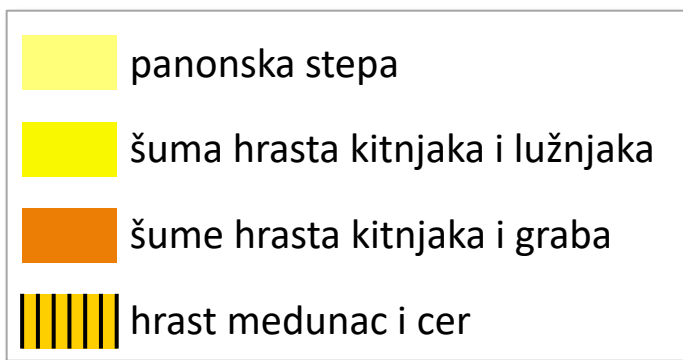
- dominiraju **podzoli** – smeđa isprana tla (zbog učestalih padalina i otapanja snijega)
- tla siromašna hranjivim tvarima
- najzastupljenije su **šume** i **livade**
  - bukva, jela, smreka, klekovina

Panonsko-peripanonsko klimatsko-vegetacijsko područje

- istočna Hrvatska – plodna tla (žitnica Hrvatske) – **crnica**
- **vegetacija**: šume hrasta, bukve, kestena i jele
- brojna zaštićena područja (Lonjsko polje, Kopački rit, Crna mlaka)

Gospodarsko vrednovanje

- oko **40%** površine RH obraslo šumom – **listopadna šuma i jela**
- ostatak livade, oranice, goleti, kamenjar i naselja
- **primorsko područje**
  - na **crvenici** i **smeđim tlima** se uzgajaju **maslina**, **vinova loza** i **voće**
(*Istra, Vinodol, Ravni kotari, Kaštele, Poljica i Konavli*)
- **gorsko-kotlinsko područje**
  - uzgoj **krumpira**, **povrtnica** i **voća**, a **šume** za obradu i izvoz drva
- **panonsko-peripanonsko područje**
  - uzgoj **žitarica**, **industrijskog** i **krmnog bilja**, **voćarstvo** i **vinogradarstvo**

Jadransko more

Turistička geografija

Veličina

- Jadransko more je zaljev Sredozemnog mora (odvojen **Otranskim vratima**)
- površina: **135 000 km²**
- hrvatski dio **31 067 km²**
- nastalo prije oko **11 700 god**
- najveća izmjerena dubina – **1 233 m**
- sjeverni dio plići, južni dio dublji
- oko 3/4 pliće od 200 m
- **istočna obala razvedena, zapadna nerazvedena**

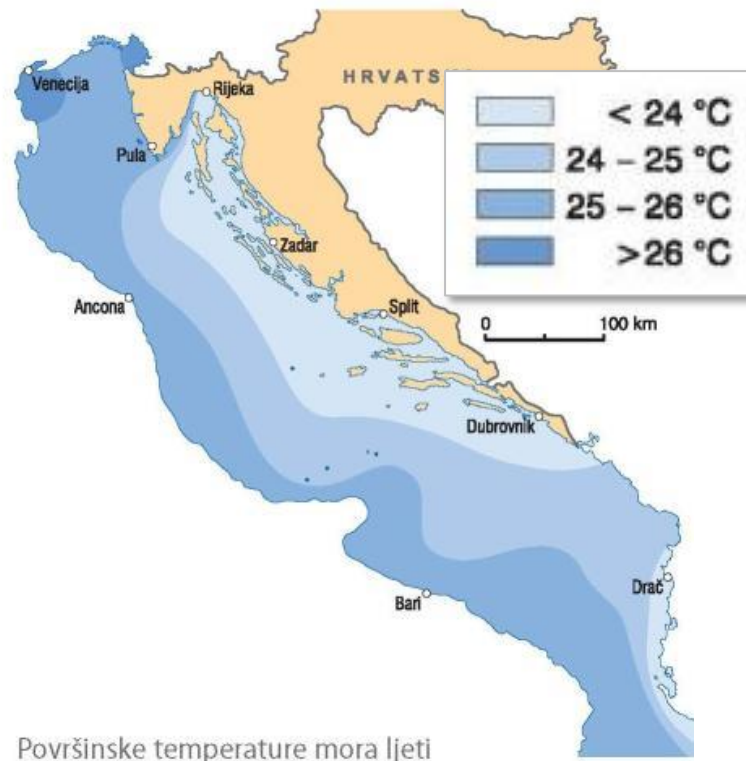
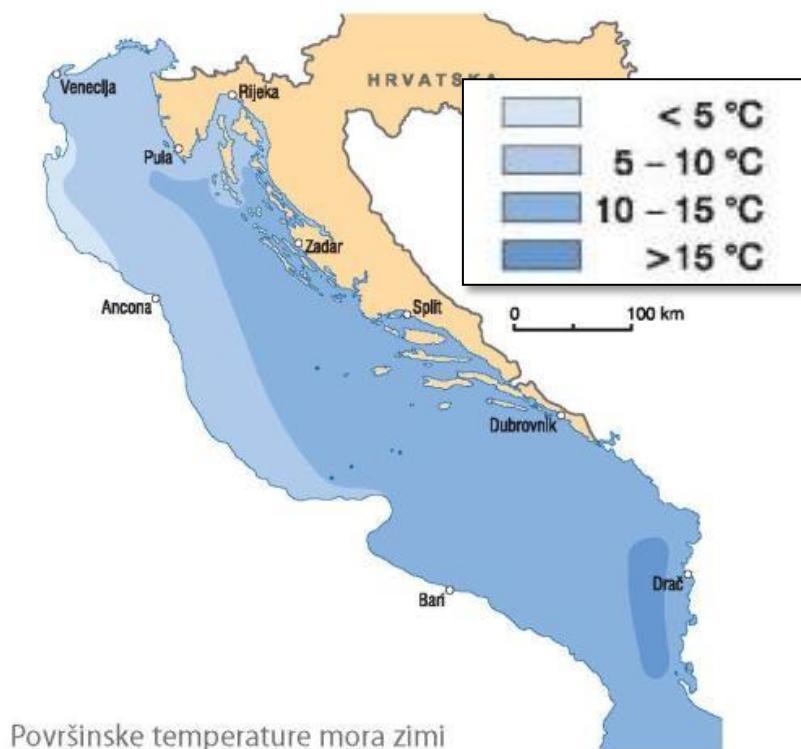

Svojstva Jadranskog mora

– svojstva morske vode: **temperatura, prozirnost, boja i slanost** (salinitet)

TEMPERATURA

- Jadran se zagrijava od travna do rujna, a u ostatku godine se hladi
- najhladniji **siječanj** i **veljača** (oko 9 °C), a najtopliji **kolovoz** (23 – 25 °C)
- na dubinama većim od 100 m temperatura je od 12 do 14 °C

Svojstva Jadranskog mora

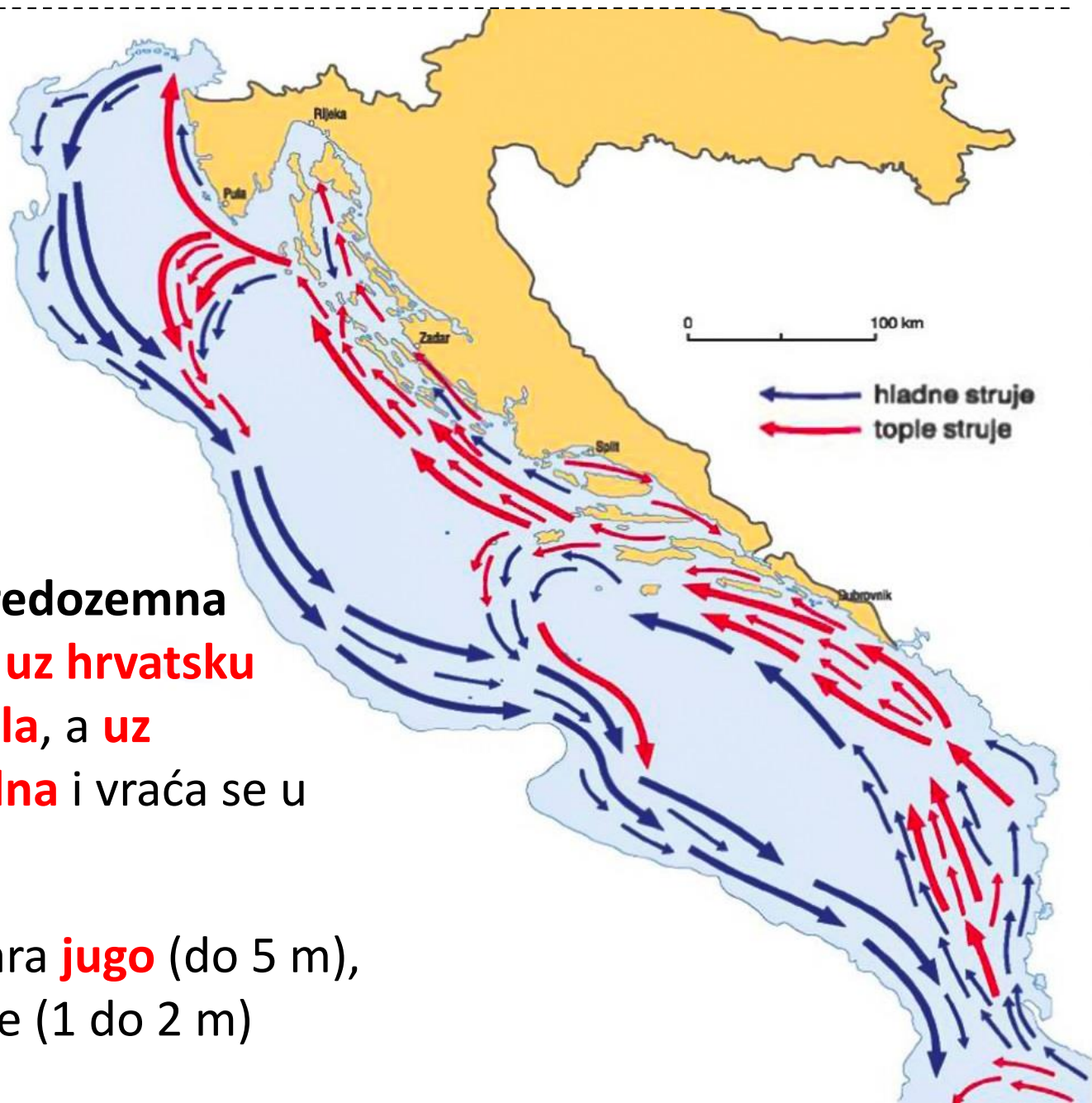
– SALINITET

- prosječna slanoća je **38‰** – solane Nin, Pag i Ston (**20% hrvatskih potreba**)
- **južni dio je slaniji** od sjevernog jer se u sjeverni Jadran ulijeva rijeka Po a u južni dolazi voda iz Sredozemlja

– PROZIRNOST i BOJA

- prozirnost Jadrana je između **22 i 33 m**, na pučini do **56 m**
- velika prozirnost radi **siromaštva životinjskog svijeta**
- boja je **modra** – posljedica podloge, obilježja vode, količine mikroorganizama u vodi
- Jadran je **siromašan morskim životom**, ali **bogat brojnošću životinjskih i biljnih vrsta** (od 6 do 7 000 biljnih i životinjskih vrsta)
- oko **95% površine je prirodne čistoće** – pogodno za turizam
- najonečišćeniji dijelovi su **sjeverni Jadran** (ušće rijeka Po) i **obala većih gradova**

Morske struje i valovi

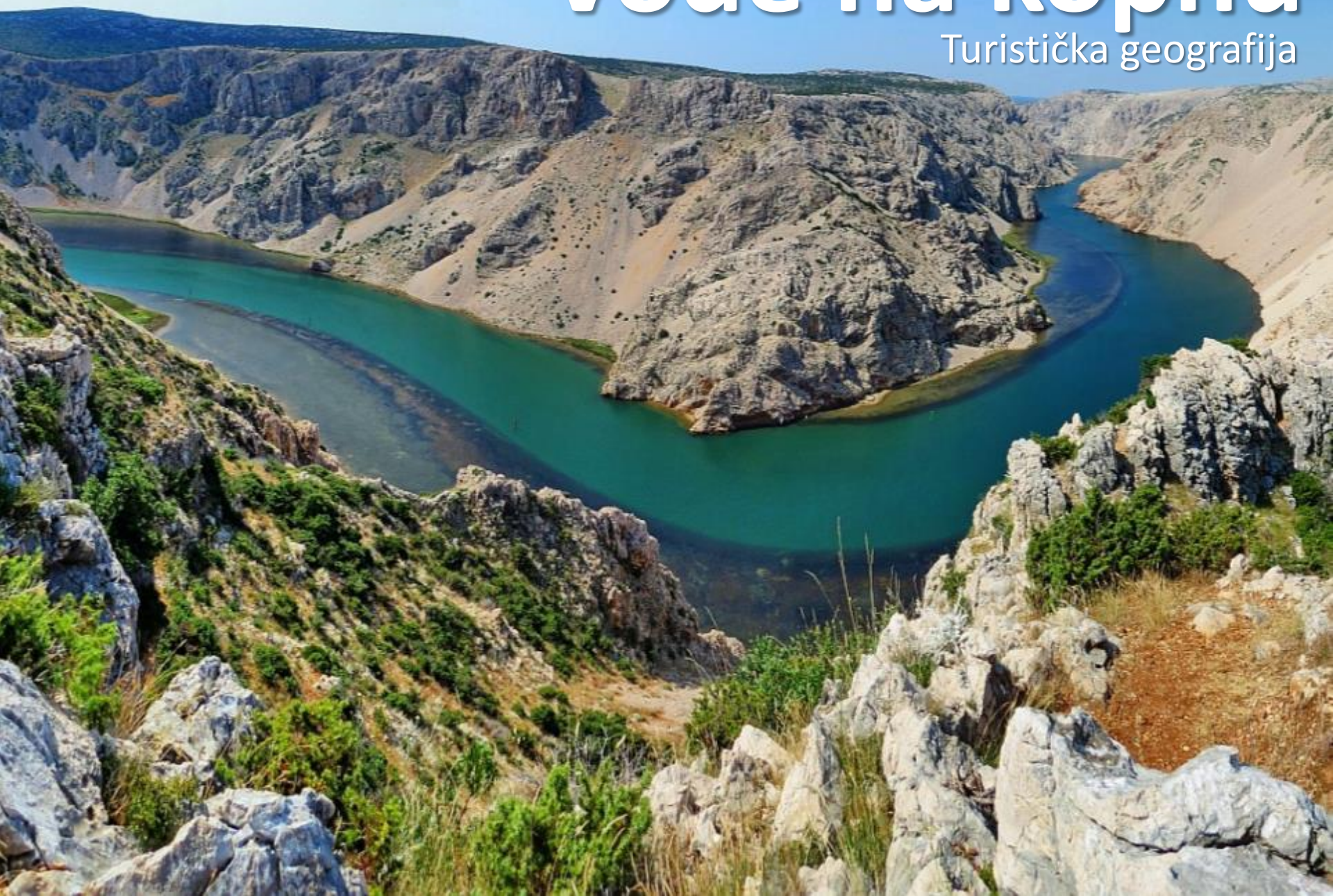

- u Jadran pritječe **sredozemna morska struja** koja **uz hrvatsku obalu teče kao topla**, a **uz talijansku kao hladna** i vraća se u Sredozemlje
- najveće valove stvara **jugo** (do 5 m), dok bura stvara niže (1 do 2 m)

Vode na kopnu

Turistička geografija

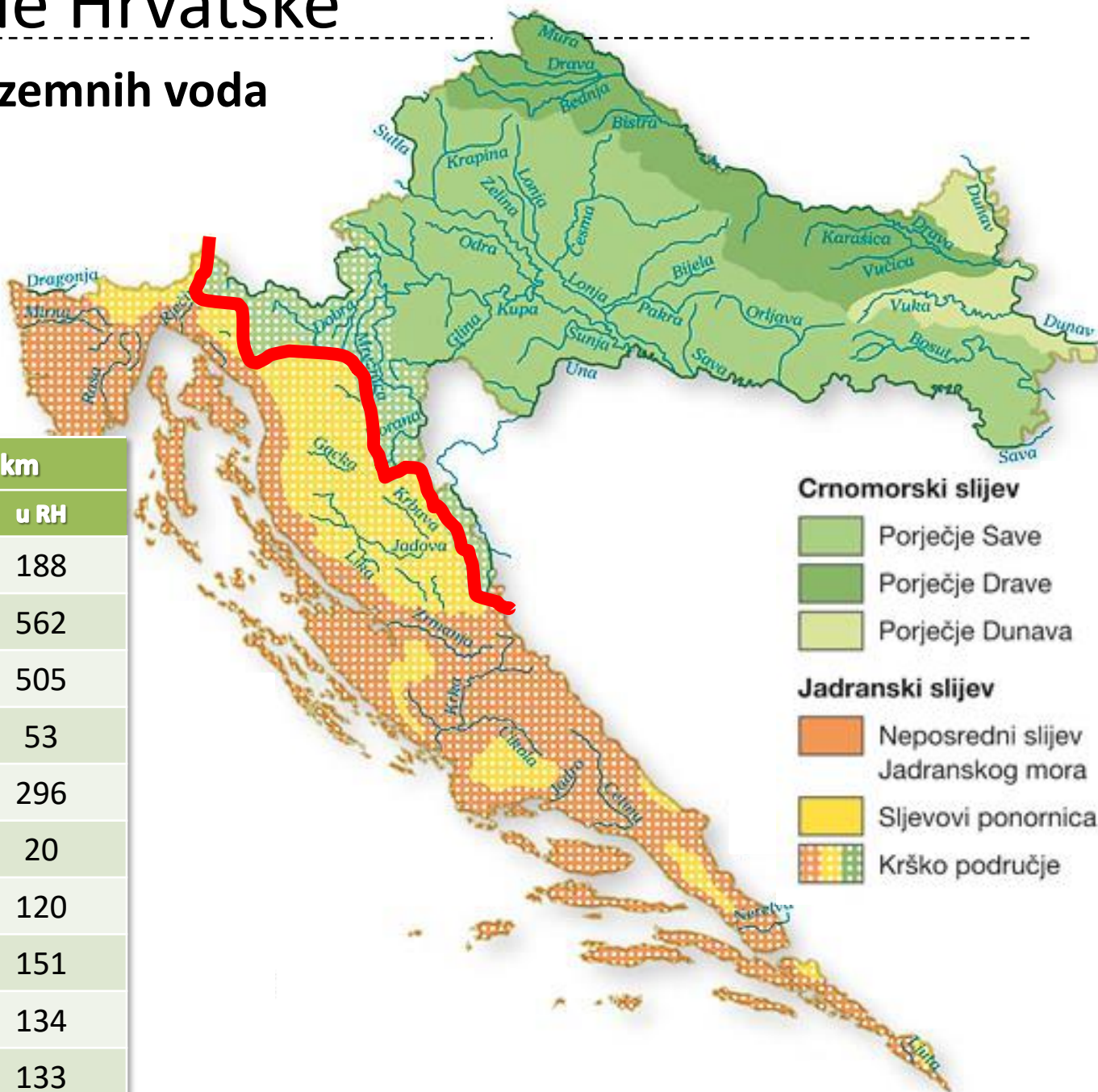

Kopnene vode Hrvatske

- velike količine **podzemnih voda**
    - izvor pitke vode
  - **2 slijeva:**
    - **Crnomorski** (62%)
    - **Jadranski** (38%)
-
- A map of the Balkan region, specifically focusing on the area around the Black Sea and the Adriatic Sea. The map is color-coded: the Black Sea basin is shaded in orange with a dotted pattern, and the Adriatic basin is shaded in green with a dotted pattern. A red line is drawn on the map, likely indicating a boundary or a specific geographical feature. The map is partially visible on the right side of the slide.

RIJEKA	Dužina u km	
	Ukupno	u RH
1. Dunav 4	2857	188
2. Sava 1	945	562
3. Drava 2	707	505
4. Mura	438	53
5. Kupa 3	296	296
6. Neretva	225	20
7. Una	212	120
8. Bosut 5	186	151
9. Korana	134	134
10. Bednja	133	133

Rijeke crnomorskog slijeva

- rijeke crnomorskog slijeva su:
Dunav, Sava, Drava, Mura, Kupa,
Una, Bosut, Korana, Bednja....

- **gusta riječna mreža**
- rijeke su **duge, široke i bogate vodom**
- **slaba hidroenergetska iskoristivost**
- Dunav, Sava, Drava i Kupa su plovne
- **močvare** – Lonjsko polje i Kopački rit

Rijeke crnomorskog slijeva

Rijeke jadranskog slijeva

- rijeke su **kratke** i **uske** (osim Neretve)
- gotovo ne postoji površinska riječna mreža
- **velika hidroenergetska iskoristivost**
- **brojne ponornice**
- rijeke jadranskog slijeva su: Neretva, Cetina, Krka, Zrmanja, Mirna, Raša, Gacka i Lika (ponornice)

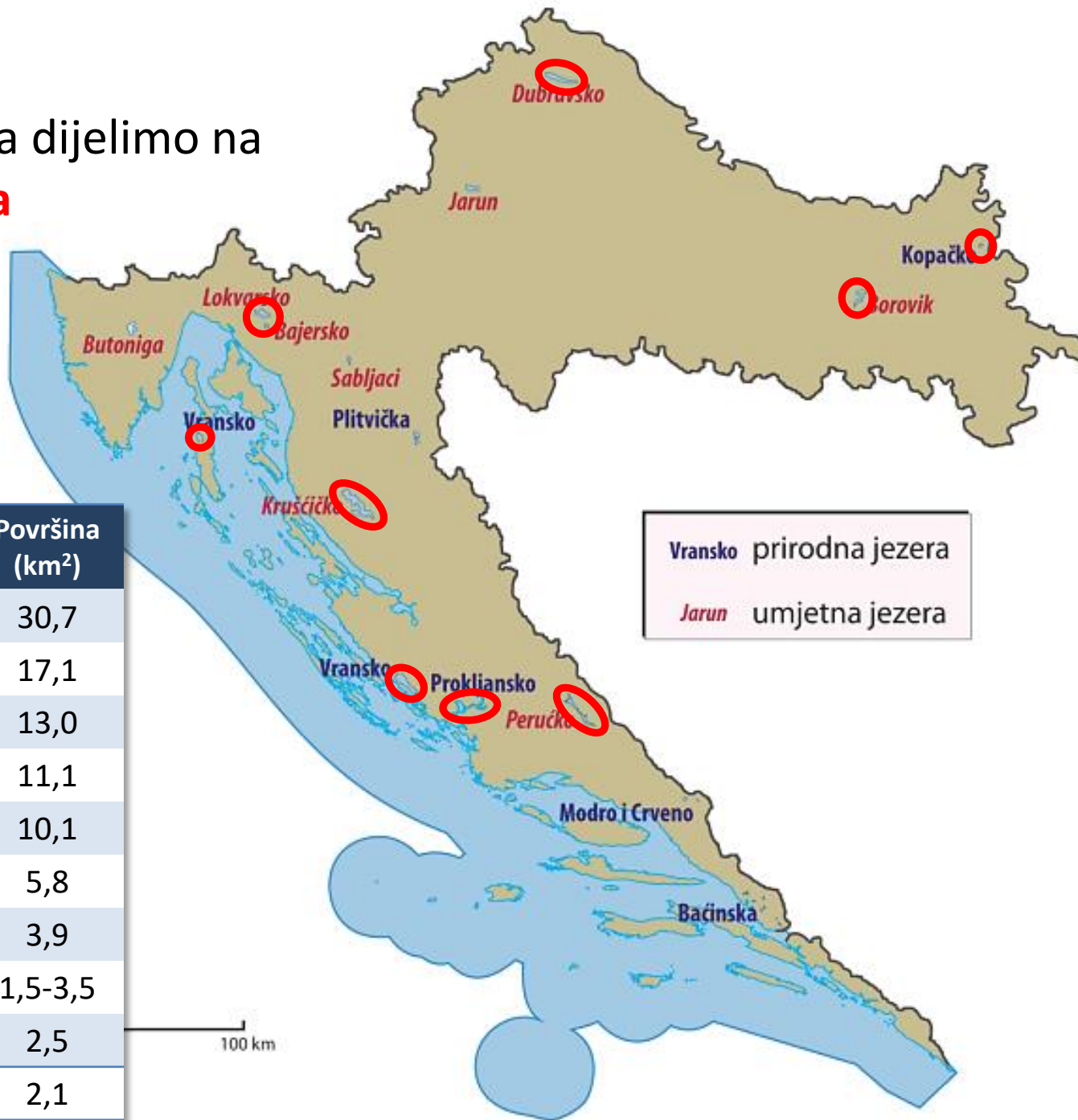
Rijeke jadranskog slijeva

Jezera

- po postanku, jezera dijelimo na **prirodna** i **umjetna**
- najveće jezero je **Vransko jezero** kod Biograda n/m

JEZERO	Površina (km ²)
1. Vransko jezero (Biograd)	30,7
2. Dubravsko jezero*	17,1
3. Jezero Peruća*	13,0
4. Prokljansko jezero	11,1
5. Varaždinsko jezero*	10,1
6. Vransko jezero (Cres)	5,8
7. Krušćičko jezero*	3,9
8. Kopačevsko jezero	1,5-3,5
9. Borovik*	2,5
10. Lokvarsko jezero*	2,1

Zaštićena prirodna baština

Turistička geografija

	Kategorija zaštite	Broj
1	strogi rezervat	2
2	nacionalni park	8
3	posebni rezervati	80
4	parkovi prirode	11
5	regionalni park	2
6	spomenik prirode	106
7	značajni krajobraz	85
8	park-šuma	36
9	spomenik parkovne arhitekture	122

Zakon o zaštiti prirode

9 kategorija zaštite

11,8% površine RH je
zaštićeno područje

Strogi rezervati

- **najstrože zaštićena područja**
- ne smiju se obavljati nikakve djelatnosti (samo znanstvena istraživanja i izleti)
- 2 stroga rezervata:
- **Hajdučki i Rožanski kukovi** (*NP Sj. Velebit*)
- **Bijele i Samarske stijene** (*Velika Kapela*)

Hajdučki i Rožanski kukovi (*NP Sj. Velebit*)

Bijele i Samarske stijene (*Velika Kapela*)

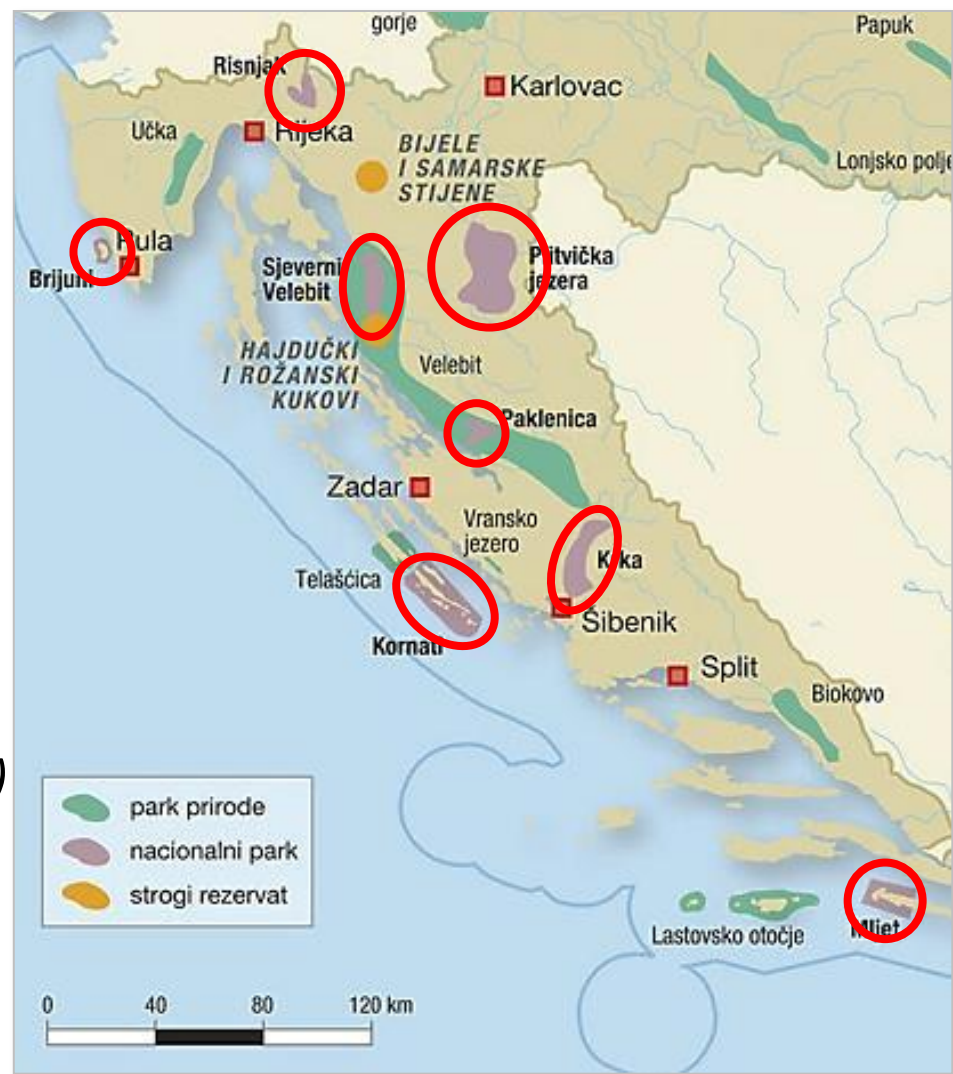

Nacionalni parkovi

- sačuvana ili neznatno izmijenjena priroda
- zabranjena je gospodarska aktivnost u nacionalnim parkovima (*npr. poljoprivreda*)

- **8 nacionalnih parkova:**

- **Plitvička jezera** (*najstariji – 1949.*)
  - **Paklenica**
  - **Risnjak**
  - **Mljet**
  - **Kornati**
  - **Brijuni**
  - **Krka**
  - **Sjeverni Velebit** (*najmlađi – 1999.*)
- Plitvička jezera su na **UNESCO-vu**
Popisu svjetske prirodne baštine

Parkovi prirode

- priroda može biti **dijelom izmijenjena radom čovjeka** i **dopuštene su gospodarske aktivnosti** (ako ne mijenjaju značaj parka)
- u RH je **11 parkova prirode**:
  - Učka
  - Velebit
  - Telaščica
  - Vransko jezero
  - Biokovo
  - Lastovsko otočje
  - Žumberačko-Samoborsko gorje
  - Medvednica
  - Lonjsko polje
  - Papuk
  - Kopački rit

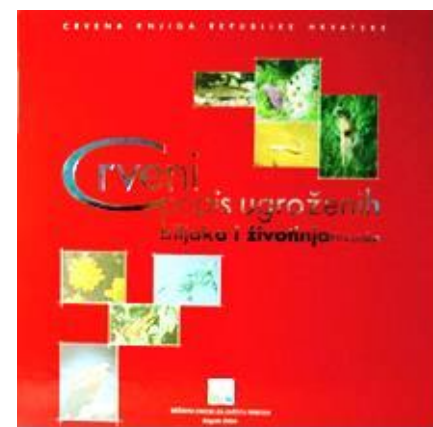

Crveni popis

- **popis divljih vrsta raspoređenih prema stupnju ugroženosti**
- **oko 3000 vrsta na popisu**
- neke od **zaštićenih životinja i biljaka**: vuk, ris, vidra, sredozemna medvjedica, bjeloglavi sup, roda, barska kornjača, blavor, velebitska degenija, hrvatska sibireja...
- neke od **hrvatskih pasmina**:
  - paška ovca
  - konj lipicanac
  - govedo buša
  - turopoljska svinja
  - zagorski puran
  - dalmatinski pas i hrvatski ovčar

Zaštićena kulturna baština

Turistička geografija

Kulturna baština Hrvatske

- kulturna baštinu čine **materijalna** i **nematerijalna dobra** iz prošlosti
  - **nematerijalna baština na listi UNESCO-a:**
    - čipkarstvo,
    - dvoglasno pjevanje Istre i Primorja,
    - festa Sv. Vlaha,
    - godišnji ophod kraljice Ljelje iz Gorjana,
    - zvončari,
    - procesija „Za križen” na Hvaru,
    - umijeće izrade drvenih igračaka u Hrvatskom zagorju,
    - sinjska alka,
    - bećarci,
    - nijemo kolo s područja Hrvatske zagore,
    - medičarski obrti (licitarstvo),
    - klapsko pjevanje,
    - mediteranska prehrana na hrvatskom Jadranu

Kulturna baština Hrvatske

– materijalna baština na listi UNESCO-a:

1. Eufrazijeva bazilika – Poreč
2. katedrala Sv. Jakova – Šibenik
3. romanička jezgra Trogira
4. povijesna jezgra Splita s Dioklecijanovom palačom
5. Starogradsko polje na Hvaru
6. stari grad Dubrovnik

– za očuvanje kulturne baštine zaduženo je **Ministarstvo kulture**

Linkovi na 2 videa koja smo gledali na nastavi

Hrvatska baština pod zaštitom UNESCO-a

–LINK: <https://www.youtube.com/watch?v=wrNVdOrpabg>

–Hrvatska kulturna baština 2014.

–LINK: <https://www.youtube.com/watch?v=3o7cRIDcrAE>

Stanovništvo Hrvatske

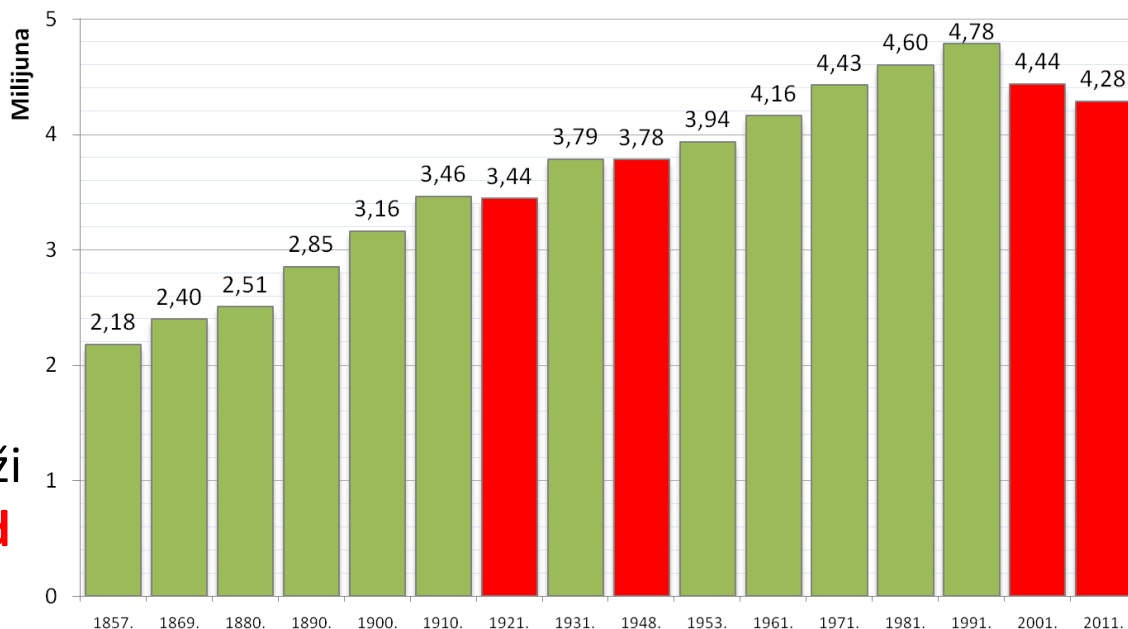
Turistička geografija

Stanovništvo Hrvatske

- prvi popis stanovništva u Hrvatskoj – **1857.** – oko **2,2 mil.** stanovnika
- po zadnjem popisu iz 2011. – **4,28 mil.** st (27. u Europi)
- u posljednjih 100 godina smo se **skoro udvostručili** (96% više st.) – *u istom vremenu broj stanovnika na svijetu se utrostručio*
- popisi se provode svakih 10 godina
- **od 1991. redovito se bilježi prirodni pad** (negativan prirodni prirast)

Broj stanovnika po popisima (1857. - 2011.)

- od **16 popisa stanovništva** u hrvatskoj povijesti, u **12** ih bilježi **prirodni rast**, a u **4 prirodni pad** u odnosu na prethodni popis

Prirodno kretanje stanovništva

- osnovni pojmovi iz demografije:
  - **stopa nataliteta** ili rodnosti – broj živorođene djece na 1000 stanovnika
  - **stopa mortaliteta** ili smrtnosti – broj umrlih na 1000 stanovnika
  - **stopa prirodnog prirasta** – razlika između stope rodnosti i smrtnosti
  - **demografska tranzicija (prijelaz)** – prijelaz s **visokih stopa** rodnosti i smrtnosti s **malim i nepostojanim prirodnim prirastom**, na **niske stope** rodnosti i smrtnosti s **malim ali postojanim** prirodnim prirastom
  - **prirodni rast** – veći natalitet od mortaliteta
  - **prirodni pad** – veći mortalitet od nataliteta
- od 1991. do danas Hrvatska bilježi **prirodni pad** – 130 000 djece manje
- procjena za 2031. g – **3,6 mil.** stanovnika

Uzroci prirodnog pada br. stanovnika RH

- neki od **uzroka prirodnog pada stanovništva Hrvatske:**
  - loše **gospodarske prilike**
  - **migracije selo-grad** – u gradu su obitelji manje nego na selu
  - **iseljavanje u druge države** – najčešće se iseljava stanovništvo u dobi od 20 do 45 godina
  - sve **kasnije stupanje u brak** i sve manji broj djece po obitelji
  - izostanak **pronatalitetne politike** – državni poticaji u obliku dječjeg doplatka i naknade za roditelje, bonusi za svako novorođeno dijete, duži porodiljni dopust...

Gustoća naseljenosti

- prosječna gustoća naseljenosti Hrvatske – **75,7 st/km²**
- **neravnomjerna naseljenost** – zbog prirodnih, gospodarskih i prometnih uvjeta
  - **rijetko naseljeni otoci** (25 st/km²) i **Gorsko-kotlinska Hrvatska** (12 st/km²)
  - **najgušće naseljena** Središnja Hrvatska (107 st/km²) i veći gradovi
    - **Međimurska** (156 st/km²) i **Varaždinska** županija (>130 st/km²)
    - **Grad Zagreb** (1232 st/km²)
    - okolica Zagreba – 19% stanovništva – središte naseljenosti Hrvatske
    - Zagreb + Split + Rijeka = 1/4 stanovništva na 2% površine

Kretanje naseljenosti po županijama (2001. – 2011.)

- **demografski rast** imaju županije:
  - Zadarska
  - Zagrebačka
  - Istarska
- **demografski pad** imaju županije:
  - Vukovarsko-srijemska – pad br. st. od 12%
  - Brodsko-posavska – pad od 10%
  - Bjelovarsko-bilogorska – pad od 10%
- **demografski slom** imaju županije:
  - Ličko-senjska – pad br. st. od 37%
  - Sisačko-moslavačka – pad od 26%

POPIS 2011
PER ZEMLJU ČINE LJUDI

Iseljenička zemlja

- uz Irce i Židove, Hrvati su jedan od najraseljenijih naroda svijeta
  - oko 3 mil. Hrvata i njihovih potomaka je izvan matice domovine
  - najčešće migracije radi **političkih** i **ekonomskih** razloga

– 5 migracijskih razdoblja:

VRIJEME		UZROK	SMJER EMIGRACIJE
1.	15. – 18. st	politički (Osmanlije)	susjedne zemlje
2.	19. – 20. st	ekonomski	prekooceanske zemlje (Amerika)
3.	Između 2 svjetska rata	ekonomski i politički	prekooceanske i europske – Australija, J. Amerika i Zapadna Europa
4.	Nakon 2. svj. rata	ekonomski i politički	prekooceanske i europske zemlje
5.	Suvremeno razdoblje nakon 1990-ih	ekonomski	svijet (po obrazovnoj strukturi)

- s obzirom na vrijeme, uzrok i smjer, razlikujemo **4 skupine iseljenih Hrvata**:

1. autohtoni Hrvati
2. prekooceanske migracije
3. iseljenici u europske zemlje
4. suvremene migracije

Hrvati izvan Hrvatske

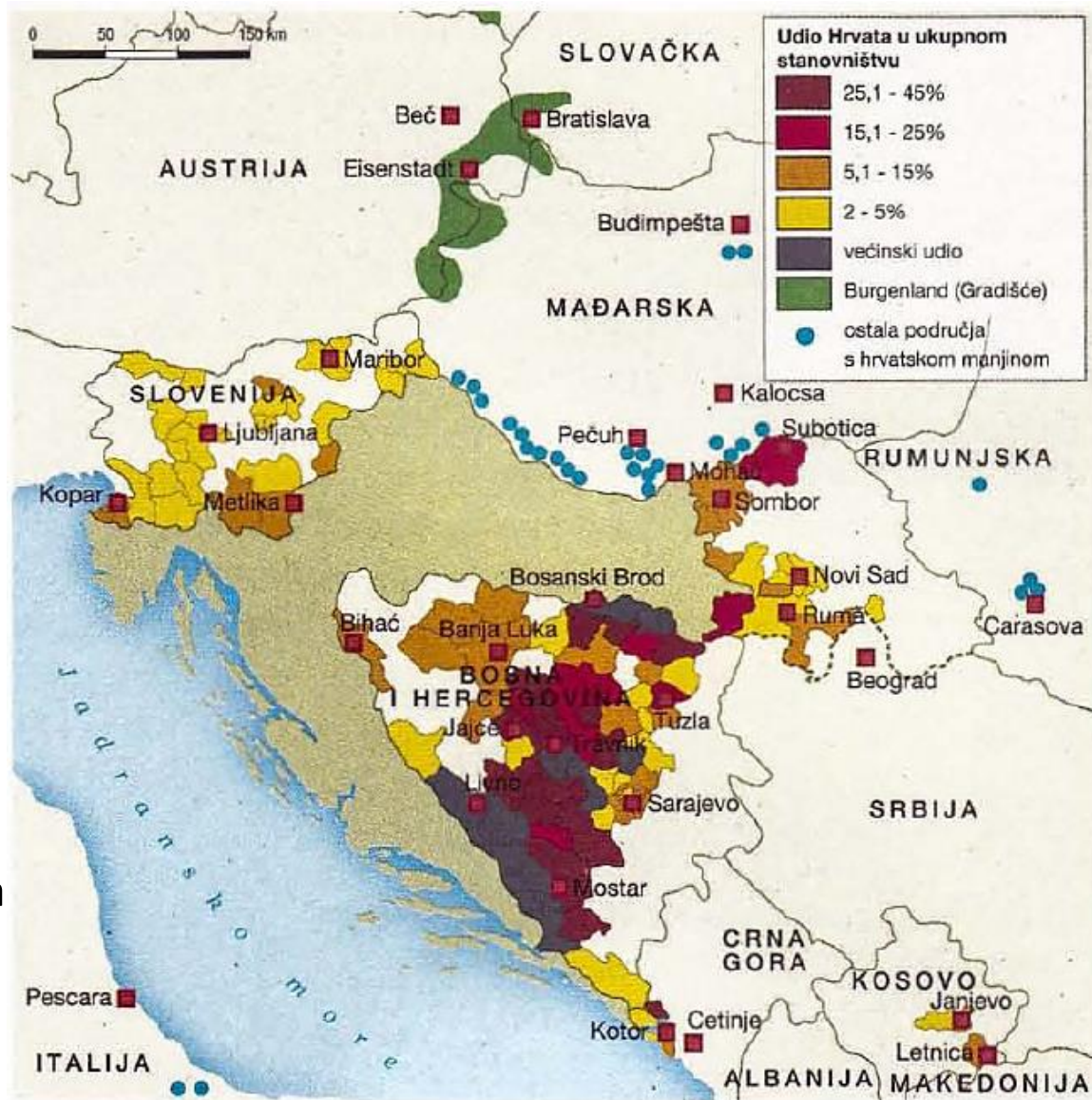
- Hrvati u BiH – jedan od 3 državotvorna naroda

- **autohtone manjine:**

- Gradišćanski Hrvati (Austrija, Slovačka i Mađarska)
- Karaševski Hrvati (Rumunjska)
- Moliški Hrvati (Italija)
- Janjevci (Kosovo)
- Bunjevci i Šokci (Vojvodina)

- brojni Hrvati u svijetu:

- SAD i Kanada
- Južna Amerika – Čile, Argentina
- Australija i Novi Zeland
- Slovenija, Mađarska, Srbija, Njemačka, Austrija, Švicarska, Švedska i Francuska...

Unutrašnje migracije

- **deruralizacija** – napuštanje sela i preseljenje u grad
- **urbanizacija** – rast broja stanovništva u gradu
- **deagrarijacija** – prestanak bavljenja poljoprivredom
- industrijalizacija nakon 2. svj. rata – **urbanizacija Hrvatske**
- **migracije selo-grad** – 840 000 st. napušta sela i seli u grad
  - Slavonija, Podravina, otoci, Hrvatsko zagorje, Kordun, Lika, Dalmatinska zagora
- **dnevne migracije** – gospodarski uvjetovane (radi posla u gradu) te radi školovanja (učenici, studenti)